

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. D., advokátkou so sídlom v K., proti žalovanej **A., a.s.**, so sídlom v B., o zaplatenie **15 620,70 Sk** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24 C 150/2003, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. novembra 2006 sp. zn. 6 Co 449/2005, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice I rozsudkom zo 14. októbra 2005 sp. zn. 24 C 150/2003-37 žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi do 3 dní 15 620 Sk s príslušenstvom a v rovnakej lehote mu zaplatiť náhradu trov konania 4 304 Sk. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že 4. júla 2001 došlo pri dopravnej nehode nezavinenej žalobcom k poškodeniu jeho osobného motorového vozidla zn. Ford Escort a výška spôsobenej škody je vyjadrená žalovanou sumou. Za škodu zodpovedá vodič nákladného vozidla zn. IFA, ktorý nehodu zaviniel, a tiež T., s.r.o. ako prevádzateľ tohto nákladného vozidla (§ 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka); obom vzniklo právo, aby žalovaná za nich nahradila žalobcom uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle § 3 ods. 1 vyhlášky č. 423/1991 Zb. ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú

prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „vyhláška č. 423/1991 Zb.“). Žalobca listom z 29. januára 2002 vyzval žalovanú, aby mu nahradila vzniknutú škodu, výzve ale nebolo vyhovené, preto sa svojho práva domáhal v súdnom konaní, a to žalobou podanou 26. júna 2002. Žalovaná v konaní namietala nedostatok svojej pasívnej legitímácie, ktorý vyvodzovala z toho, že v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“) prešli 1. januárom 2002 všetky práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a.s. vzniknuté zo zákonného poistenia na novozriadenú Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Súd prvého stupňa sa s touto argumentáciou žalovanej nestotožnil, lebo právny vzťah, v rámci ktorého sa žalobca domáhal poistného plnenia od žalovanej, vznikol pred 1. januárom 2002. Na základe § 28 ods. 3 zákona o povinnom zmluvnom poistení došlo k zmene v povinnom subjekte tohto vzťahu bez toho, aby oprávnený subjekt bol o tom informovaný a aby udelil k zmene súhlas (§ 531 Občianskeho zákonníka). Vzhľadom na to nedošlo k platnému prevzatiu povinností z daného poistného vzťahu tretím subjektom (Slovenskou kanceláriou poisťovateľov) a povinnosť poskytnúť žalobcovi plnenie zaťažuje naďalej žalovanú. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa považoval žalovanú za pasívne legitimovanú a zaviazal ju poskytnúť žalobcovi požadované plnenie s príslušenstvom. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 28. novembra 2006 sp. zn. 6 Co 449/2005 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol; žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanej do 3 dní náhradu trov konania 1 560 Sk. Na odôvodnenie rozhodnutia vo veci samej uviedol, že § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení ustanovuje, že právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov, neustanovuje ale, že sa podľa doterajších predpisov riadi tiež prípadný prechod alebo prevod práv a povinností vzniknutých zo zákonného poistenia a účastníctvo v konaní. Z hľadiska prechodu práv a povinností Slovenskej poisťovne, a.s. vzniknutých zo zákonného poistenia, ktoré dňom 1. januára 2002 prechádzajú na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov, je však rozhodujúce ustanovenie § 28 ods. 3 zákona o povinnom zmluvnom poistení. Žalobca síce súdu doručil osobitné podanie z 5. januára 2004 označené ako „oznámenie o zmene účastníka konania a vyjadrenie k odporu žalobcu“, v priebehu odvolacieho konania ale výslovne uviedol, že toto podanie nie je návrhom na zmenu účastníka na žalovanej strane, lebo

Slovenská kancelária poisťovateľov nie je v danom prípade nositeľkou práv a povinností a za pasívne legitimovanú naďalej považuje žalovanú. Za tohto stavu nemal odvolací súd inú možnosť, než prvostupňový rozsudok zmeniť (§ 220 O.s.p.) a žalobu zamietnuť, lebo smeruje proti tomu, kto v danom prípade nie je pasívne legitimovaný. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 224 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním, v ktorom uviedol, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Zopakoval, že procesným úkonom z 5. januára 2004 nemienil dosiahnuť zmenu účastníka na žalovanej strane. Otázku pasívnej legitimácie správne posúdil súd prvého stupňa, ktorý vychádzal z ustanovení Občianskeho zákonníka a dospel k záveru, že povinnosť poskytnúť žalobcovi plnenie v danom prípade neprešla na iný subjekt a naďalej zaťažuje žalovanú. Doslovne uviedol, že „povinnosť podľa hmotného práva môže prejsť len univerzálnou sukcesiou (dedenie, zánik právnickej osoby, premena spoločnosti, predaj podniku) alebo singulárnou sukcesiou (postúpenie pohľadávky, prevzatie dlhu, prístupenie k záväzku, poukážka). Tieto princípy musí rešpektovať aj právna norma, t.j. zo zákona môžu povinnosti prejsť len ak by došlo k zániku pôvodnej poisťovne na právneho nástupcu, alebo na nový subjekt zmluvným prevodom so súhlasom veriteľa. Keďže prechodné ustanovenie § 28 chcelo obísť súhlas veriteľa, stanovilo v ods. 3, že práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a.s. vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú 1. januára 2002 na kanceláriu. Povinnosti nemohli prejsť, mohli byť len predmetom prevodu na nový subjekt, preto je ustanovenie neaplikovateľné pre prax. Zákon č. 381/2001 Z.z. neudáva nositeľa povinnosti za Slovenskú poisťovňu, a.s., len všeobecne hovorí o 'kancelárii'. Právna norma síce platí, ale nie je možné ju aplikovať na konkrétny právny vzťah, t.j. nemohlo dôjsť k prechodu povinnosti zo zákona, ako to vyvodzuje žalovaná, pretože táto právna norma v tejto časti nerieši otázku prevodu povinnosti žalovanej na nový subjekt, ktorý nie je jeho právnym nástupcom. Sme toho názoru, že povinnosti žalovanej mohli byť prenesené zákonným ustanovením na nový subjekt len vtedy, ak by nositeľ povinnosti bol v právnej norme presne určený, t.j. konkrétne označený obchodným menom, sídlom, IČO, právnou formou (pre právnu istotu poisťencov). V prípade, že nositeľ povinnosti takto určený nie je, potom prevod povinností je možný len zmluvným prevodom na nový subjekt, ale so súhlasom a vedomím veriteľa. Preto ani súd prvého stupňa toto zákonné ustanovenie neaplikoval na právny vzťah, ktorý je predmetom sporu. Súd svojou rozhodovacou činnosťou nemôže nahradiť nedostatok právnej normy. Zákonodarca pravdepodobne ani nemal v úmysle prechodnými ustanoveniami právnej normy založiť priame účinky voči neurčitému počtu

poistencov, ale stanoviť len právny rámec budúcich vzťahov, pretože v čase prijatia právnej normy (4. septembra 2001) ešte budúci nositeľ povinnosti neexistoval. Z týchto dôvodov nemohlo dôjsť k procesnému nástupníctvu na žalovanej strane. Po podaní žaloby nemohlo dôjsť k zmene účastníka konania, pretože nedošlo k univerzálnej sukcesii povinnosti a kancelária nie je procesným nástupcom. Žalobca by teoreticky mohol žiadať zámenu účastníkov konania a žiadať, aby vstúpila do konania Slovenská kancelária poisťovateľov, ale občan mal k dispozícii len zmätočné zákonné ustanovenie § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. a list žalovanej zo dňa 29. januára 2002, v ktorom vystupuje ako nositeľ povinnosti vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť. Žalovaná je v tomto spore pasívne legitimovaná, pretože okrem prechodného ustanovenia § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. nepreukázala, že iný subjekt za ňu platne prevzal dlh a jej povinnosť bola potvrdená podľa platného práva, t.j. so súhlasom a vedomím veriteľa“. Z týchto dôvodov žalobca žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie zamietnuť, lebo smeruje proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému je dovolanie procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody dovolací súd neposudzuje iba podľa toho, ako ich dovolateľ slovne označil a vymedzil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. (o ktoré ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal

spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát) dovolateľ netvrdil a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd tiež prihliadnuť bez ohľadu na to, či je alebo nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, majúca základ v porušení procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani tzv. inú vadu konania dovolateľ nenamietal a žiadna vada uvedenej povahy nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Vychádzajúc z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. a tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru odvolacieho súdu odvolací súd na zistený skutkový stav (ktorý nebol v dovolacom konaní spochybňovaný) použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Dovolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery odvolacieho súdu a len na ich doplnenie uvádza nasledovné:

Zo spisu vyplýva, že rozhodujúcou otázkou pri posudzovaní opodstatnenosti žaloby bola v danej veci otázka vecnej legitímácie, konkrétne pasívnej legitímácie žalovanej. Vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitimovaný), a účastník na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný).

V danom prípade žalobca žalobou, ktorú podal po 1. januári 2002, uplatnil priamo voči Slovenskej poisťovni, a.s. právo zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, ktorá mu bola spôsobená pred týmto dňom prevádzkou motorového vozidla.

V konaní bola sporná otázka interpretácie prechodných ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení. Žalobca kládol dôraz na § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, v zmysle ktorého sa právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 spravujú podľa doterajších predpisov [vo vzťahu k tomuto ustanoveniu Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 202/2004 uviedol, že § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení je všeobecným prechodným ustanovením sledujúcim ochranu nadobudnutých práv (je neprípustné, aby sa podľa nových ustanovení posudzoval vznik právnych vzťahov, ktoré vznikli za platnosti doterajšieho práva)]. Z procesných úkonov žalobcu vyplýva jeho názor, že v predmetnej veci je so zreteľom na vznik škody do 31. decembra 2001 aj po tomto dni pasívne legitimovaná Slovenská poisťovňa, a.s. (resp. A., a.s.). Žalobca ale prehliada, že § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení určuje (iba to), podľa ktorého predpisu sa majú posudzovať práva a povinnosti zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vzniknuté do 31. decembra 2001, neustanovuje ale, že tieto práva a povinnosti majú po 1. januári 2002 naďalej oba subjekty, ktoré ich mali pred týmto dňom. Žalobca sa mylí, pokiaľ vychádza z názoru, že ustanovenie § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vykladať tak, že v prípade vzniku škody do 31. decembra 2001 sa neuplatní ustanovenie § 28 ods. 3 zákona o povinnom zmluvnom poistení, v zmysle ktorého práva a povinnosti Slovenskej poisťovne, a.s., vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú 1. januára 2002 na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Treba dodať, že v tomto ustanovení ide o prechod práv a povinností priamo zo zákona, a to takého (osobitného) zákona, aplikácia ustanovení ktorého má vo vzťahu k všeobecnej právnej úprave danej Občianskym zákonníkom prednosť.

K dopravnej nehode, pri ktorej bola žalobcovi spôsobená škoda na jeho motorovom vozidle, došlo 4. júla 2001. Možno súhlasiť s názorom žalobcu, že práva a povinnosti vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa so zreteľom na dátum vzniku škody posudzujú podľa vyhlášky

č. 423/1991 Zb. (porovnaj obdobný záver zaujatý v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 4/2007).

Ak ale z právneho vzťahu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vznikla do 31. decembra 2001 Slovenskej poisťovni, a.s. priamo voči žalobcovi nejaká povinnosť plniť [podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb. má poškodený nárok na plnenie zo strany poisťovne len za podmienok uvedených v § 9 ods. 2 tejto vyhlášky (viď tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 38/2005)], tak dňom 1. januára 2002 uvedená povinnosť prešla na Slovenskú kanceláriu poisťovateľov. Slovenská poisťovňa, a.s. (resp. A., a.s.) preto už v žiadnom prípade nemohla byť od 1. januára 2002 pasívne legitimovaná. Vzhľadom na toto základné konštatovanie dovolacieho súdu sú bez opodstatnenia ďalšie námietky žalobcu, ktoré uvádza v dovolaní vo vzťahu k otázke zmätočnosti právnej úpravy, procesného nástupníctva, vedľajšieho úmyslu sledovaného prechodnými ustanoveniami zákona o povinnom zmluvnom poistení a tiež ich aplikovateľnosti v praxi.

K dovolacím námietkam žalobcu treba dodať, že v ustanovení § 28 ods. 3 zákona o povinnom zmluvnom poistení nejde o prechod práv a povinností Slovenskej poisťovne, a.s. dňom 1. januára 2002 na akúsi bližšie neurčenú „kanceláriu“ (viď str. 2 dovolania), ale týmto zákonom zriadenú osobitnú právnickú osobu, ktorá má zákonom určené sídlo a zapisuje sa do obchodného registra (viď jednak legislatívnu skratku zavedenú § 1 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, jednak ustanovenie § 20 ods. 1 tohto zákona). Z hľadiska samotného zriadenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov zákonom tu bol zvolený spôsob, ktorý nie je v právnom poriadku ojedinelý. Pre zriadenie právnickej osoby zákonom sa pritom nevyžadujú údaje, nedostatok ktorých v dovolaní vytýka žalobca.

Z dôvodov uvedených vyššie je zrejmé, že žalobca neopodstatnene napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jeho dovolanie zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnej účastníčke konania dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho

konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.)

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 22. mája 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: